Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор _____ Юрій ЛЯННОЙ

«___» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

ОСВІТА ДОРОСЛИХ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДАПТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ ГРОМАД

Категорія слухачів: ветерани війни, працівники соціальної сфери, закладів освіти, державні службовці, волонтери, представники громадських організацій

Суми – 2025

Програма підвищення кваліфікації «Освіта дорослих як інструмент адаптації ветеранів війни в соціокультурному просторі громад». Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка. 10 с.

Розробник: Сергій ДЄНЄЖНІКОВ, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

Програма підвищення кваліфікації розглянута на засіданні кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри Сергій ДЄНЄЖНІКОВ

Програма підвищення кваліфікації схвалена науково-методичною комісією навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Голова НМК Юлія БОНДАРЕНКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма забезпечує теоретичне та практичне підґрунтя для формування компетентностей, необхідних для здійснення ефективного освітнього процесу в системі вищої й після вищої освіти; оволодінню інноваційними освітніми технологіями для діяльності із здобувачами вищої освіти різних рівнів і різного віку (ветеранами війни).

Програма враховує вимоги основних нормативних документів:

- Конституція України
- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»
- Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»
- Закон України «Про боротьбу з тероризмом»
- Постанова КМУ Питання діяльності Міністерства у справах ветеранів України
- Постанова КМУ Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади
- Постанова КМУ Деякі питання Міністерства у справах ветеранів
- Розпорядження КМУ Про віднесення цілісних майнових комплексів державних організацій до сфери управління Міністерства у справах ветеранів
- Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади
- Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII.
- Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року № 1556-VII.

ОПИС ПРОГРАМИ:

Загальна мета: набуття професійних знань, умінь, навичок, досвіду, що відповідають сутності і змісту освітньої діяльності дорослих, викладання в системі вищої та післявищої освіти з використанням інноваційних освітніх технологій.

Завданнями програми є:

- поглиблення знань з теоретичних проблем освіти дорослих;
- опанування теорії та методики навчання дорослих в контексті освіти впродовж життя та набуття соціокультурних компетентностей;
- оволодіння методами, формами і засобами організації освітнього процесу, самостійної роботи дорослих (ветеранів війни);
- засвоєння знань про особливості інноваційної освітньої діяльності, її спрямованість, відмінності від традиційної освітньої діяльності з позиції викладача і здобувачів освіти в педагогічній взаємодії;
- оволодіння відомостями про особистісно зорієнтовані, імітаційні освітні технології, технології евристичного (дослідницького) навчання, технології дистанційного і змішаного навчання,

технологію ситуативного (кейс-стаді) навчання; технологію розвитку критичного мислення, проблемного навчання; алгоритми їх використання, переваги, проблеми й недоліки застосування;
- вироблення умінь формування змістово-цільового, технологічного, кадрового забезпечення системи освіти дорослих;
- застосування методів активізації творчого мислення та пізнавальної діяльності дорослих в освітньому процесі;
- формування готовності до здійснення мікровикладання з використанням елементів інноваційних освітніх технологій;
- оволодіння навичками добору кейсів для проблемного викладання, проведення ділових навчальних і рольових ігор.

Результати навчання:

Програма підвищення кваліфікації «Освіта дорослих як інструмент адаптації ветеранів війни в соціокультурному просторі громад» дає можливість досягти таких результатів:

- вільно оперувати науково-педагогічною термінологією з професійної педагогіки, освіти дорослих, з проблеми використання інноваційних освітніх технологій у сфері вищої освіти;
- моделювати продуктивний освітній процес й організовувати його із здобувачами у сфері вищої й післявищої освіти;
- виокремлювати інноваційні освітні технології, аналізувати їхню студентоцентрованість і розвивальну спрямованість;
- уміти встановлювати педагогічну взаємодію у сфері вищої та післявищої освіти на суб'єкт-суб'єктних засадах;
- бути готовими до використання дистанційної та змішаної освітніх технологій із здобувачами різних рівнів вищої освіти із дотриманням концептів гуманістичної педагогіки;
- володіти теорією і вміннями практичного застосування особистісно зорієнтованих освітніх технологій;
- уміти використовувати технології евристичного (дослідницького навчання), здійснювати науковий експеримент та аналізувати отримані результати;
- професійно презентувати результати власного пошуку та систематизації кейсів для здійснення мікровикладання з використанням технології ситуативного навчання;
- оволодіння методикою та алгоритмом проведення ділових навчальних і рольових ігор з використанням змісту майбутньої професійної діяльності здобувачів вищої освіти.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ:

Тема 1. Освіта дорослих в системі людинознавства

Тема 2. Освіта дорослих в системі неперервної освіти. Андрагогіка та акмеологія. Професія андрагога та її багатофункціональність.

Тема 3. Особистісно зорієнтовані освітні технології. Технологія проблемного навчання. Технології мотивації успіхом.

Тема 4. Технологія евристичного (дослідницького) навчання. Технологія дистанційного й змішаного навчання для ветеранів.

Цільова аудиторія: ветерани війни, працівники соціальної сфери, закладів освіти, державні службовці, волонтери, представники громадських організацій.

Обсяг / Тривалість: 30 год. (1 кредит ECTS), з яких – 18 год. може бути реалізовано у формі лекцій і практичних занять аудиторної роботи, 12 год. – як самостійна позааудиторна робота слухачів з виконання завдань.

Форма навчання: дистанційна, змішана; індивідуальна/групова.

Місце реалізації програми: онлайн-платформа GoogleMeet, кафедра менеджменту освіти та педагогіки вищої школи СумДПУ імені А.С. Макаренка.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Кількість годин			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Освіта дорослих в системі людинознавства Предмет та об'єкт вивчення андрагогіки. Основні поняття андрагогіки. Структура та зміст навчальної дисципліни «Андрагогіка». Історія розвитку освіти дорослих в Україні і світі. Спільна діяльність України та європейських країн у сфері освіти дорослих.	8	2	2	4
Тема 2. Освіта дорослих в системі неперервної освіти. Андрагогіка та акмеологія. Професія андрагога та її багатофункціональність. Андрагогічні засади професійного розвитку особистості. Доросла людина як суб'єкт навчання. Структура освіти дорослих. Зміст освіти дорослих. Самоосвіта дорослих у системі неперервної освіти. Соціально-педагогічні проблеми діагностики ефективності підвищення кваліфікації і перепідготовки фахівців. Модульне навчання як технологія і форма організації освіти Особливості педагогічної діяльності викладача-андрагога.	8	2	2	4
Тема 3. Особистісно зорієнтовані освітні технології. Технологія проблемного навчання. Технології мотивації успіхом. Ознаки інноваційних освітніх технологій, складові освітньої інноватики, проблеми і перспективи їх запровадження у закладах вищої освіти. Ознаки технологій, їх структура. Мета й алгоритм використання. Способи, прийоми, методи створення проблемних	8	2	4	2

ситуацій. Поняття «зони найближчого розвитку». Проблеми використання, переваги над іншими технологіями.				
Тема 4. Технологія евристичного (дослідницького) навчання. Технологія дистанційного й змішаного навчання для ветеранів. Орієнтованість технологій, ключові принципи їх використанім. Алгоритм здійснення імітаційної освітньої діяльності. Новий тип навчальної взаємодії. Принципи організації навчальних ігор. Переваги й недолітніх організації та використання. Методика організації рольових ігор. Кейс-технологія. Проєктна технологія. Мета, завдання, алгоритм використання. Різновиди кейс-ситуацій, зв'язок технологій з соціалізацією особистості студента. Типологія проектів. Функції викладача при виконанні алгоритму використання проектної технології. Завдання, основні принципи. позитивні аспекти та алгоритм використання інноваційних освітніх технологій. Переваги й проблеми їх застосування.	6		4	2
Усього годин	**30**	**6**	**12**	**12**

Теми практичних занять

№	Назва	Кількість годин
1.	Освіта дорослих в системі неперервної освіти. Андрагогіка та акмеологія. Професія андрагога та її багатофункціональність.	1
2.	Інноваційні освітні технології (ІОТ) вищої школи; умови запровадження, різновиди, зміст, складові, перспективні напрямки розвитку.	1
3.	Особистісно зорієнтовані освітні технології. Технологія проблемного навчання. Технології мотивації успіхом.	1
4.	Імітаційні освітні технології. Їх класифікація.	1
5.	Кейс-технологія. Проектна технологія.	1
6.	Технологія евристичного (дослідницького) навчання. Технологія дистанційного й змішаного навчання.	2
	Усього	**6**

Самостійна робота слухача курсу передбачає самостійне розв'язання задач з метою самоконтролю одержаних знань.

Рекомендовані джерела

1. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / автори-упорядники Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. – К: Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2024. – 108 с.

2. Освіта дорослих : бібліограф. покажч. : інформ. видання / [упоряд. Л.Б. Лук'янова] ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Українська асоціація освіти дорослих. – Київ : ДКС-Центр, 2016. – 144 с.

3. Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В.Г. Кременя, Ю.В. Ковбасюка ; [упоряд. : Н.Г. Протасова, Ю.О. Молчанова, Т.В. Курінна; ред. Рада : В.Г. Кремень, Ю.В. Ковбасюк, Н.Г. Протасова та ін.] ; Нац. Акад. пед. наук України, Нац акад. держ. управління при Президентові України, Ін-т пед.. освіти і освіти дорослих НАПН України [та ін.]. – Київ : Основа, 2024. – 494 с.

4. Освіта дорослих: теоретичні та методологічні засади: монографія / [авторський колектив Л.Б.Лук'янова, Л.Є. Сігаєва, О. В. Аніщенко та інші]. - Київ, 2022. – 272 с.

5. Сучасні технології освіти дорослих: посібник / [О. В. Аніщенко, Л.Б. Лук'янова, С.В. Зінченко та інші].- Київ, 2023. – 251 с.

6. Дубасенюк О.А. Андрагогічні принципи навчання дорослих крізь призму соціальноособистісного досвіду та компетентності. – Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. - 2013. – Вип.7. – с.89-100.

7. Лук'янова Л.Б. Освітні потреби дорослої людини в умовах сучасної цивілізації // Педагогіка і психологія. – 2017. – № 1. – С. 64–69.

8. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навч.-метод.посіб. /С.О.Сисоєва. – Київ : ВД "ЕКМО", 2021. – 320 с.

9. Мельниченко О.В. Андрагогічні принципи освіти дорослих та забезпечення якості неперервної педагогічної освіти. - "Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка", Збірник наукових праць, 2020, №33(11), с.24-31.

10. Освіта дорослих : теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. Вип.1(10,12) / [редкол.: Л. Б. Лук'янова (голова) та ін.] ; Ін-т пед.освіти і освіти дорослих НАПН України, відділ андрагогіки. – Ніжин : ПП Лисенко М.М., 2016. Вип.10. – 271с.; Вип.12 – 271 с.

11. Огієнко О.І., Чугай О.Ю. Професійна підготовк фахівців у галузі освіти дорослих: американський досвід: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2017. 224 с.

12. Мельниченко О.В. Педагогіка підприємництва як необхідна складова формування сучасного компетентнісного фахівці. - «Педагогічна освіта: теорія і практика», Збірник наукових праць, 2019, №31, с.26-31.

13. Knowles M. The Adult Learner: A Neglected Species (3rd Ed.). - Houston, TX: Gulf Publishing, 1984 – 232 p.

14. Knowles M. Andragogy in Action. Applying Modern Principles of Adult Learning. – San Francisco: Jossey - Bass, 1985. – 144 p.

15. Jarvis P. Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice / Peter Jarvis; 3rd ed. – London: RoutledgeFalmer, 2024. – 320 p.

16. Драйден Г., ВосДж. Революція в навчанні. Пер. з англ. М. Олійник. Львів: Літопис, 2025. 542 с.

17. Кові Стівен Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей. Пер. з англ. О. Любенко. 2-е вид., стер. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 316 с.

18. Оклі Б. Навчатися вчитися. Як запустити свій мозок. Пер. з англ. А. Замоцний. – Київ.: Наш формат, 2018. – 272 с.

19. Робінсон К. Освіта проти таланту. Сила творчості. Пер. з англ. Г. Лелів. – Львів: Літопис, 2017. 256 с.

Інформаційні ресурси:

1. Всесвітня Рада з освіти дорослих (ICAE) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.web.net

2. Дайджест всесвітньоїперіодикизосвіти дорослих (CarfaxPublishingCompany) /[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.carfax.co.uk.

3. Європейська Асоціація освіти дорослих (EAEA) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.vsy.fi

4. НорвежськийІнститут досліджень освіти дорослих / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nvi.no

5. Національна організація з освіти дорослих Англіїта Уельсу / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.niace.org.uk.

6. Фінська Асоціація освіти дорослих (FAEA) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.vsy.fi.